

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 26 aprilie 2007

în Cauza Funke împotriva României

(Cererea nr. 16891/02)

Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Funke împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Domnii B.M. Zupančič, președinte,

C. Bîrsan,

Doamnele E. Fura-Sandström,

A. Gyulumyan,

Domnii E. Myjer,

David Thor Björgvinsson,

Doamna I. Ziemele, judecători,

și domnul S. Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 29 martie 2007,

a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 16891/02, introdusă împotriva României de o cetățeană de naționalitate germană, doamna Ana Elisabeta Maria Funke (*reclamanta*), care a sesizat Curtea la data de 2 aprilie 2002 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanta a fost reprezentată de J.-P.Cuny, avocat din Versailles. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna Beatrice Rămășcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La 7 decembrie 2005, Curtea a hotărât să comunice Guvernului român cererea. Prevalându-se de dispozițiile [art. 29](#) alin. 3 al Convenției, ea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

4. Guvernul german, invitat la 20 decembrie 2005 să prezinte observații scrise, nu și-a manifestat dorința de a-și exercita acest drept (art. 36 alin. 1 din Convenție și 61 din Regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamanta s-a născut în anul 1931 și are domiciliul în Strasbourg.

6. La o dată neprecizată, reclamanta a înaintat în fața Judecătoriei Timișoara o acțiune în revendicare imobiliară îndreptată împotriva consiliului municipal Timișoara. Ea a cerut să fie recunoscută în calitate de proprietară a unui imobil situat la nr. 1 pe Calea Martirilor din Timișoara, format din patru apartamente și terenul aferent în posesia cărora statul a intrat în mod abuziv în 1950, în temeiul decretului de naționalizare nr. 92/1950.

7. Printr-o sentință din 11 noiembrie 1996, Judecătoria a admis cererea sa, considerând că naționalizarea a fost ilegală și a recunoscut reclamantei statutul de proprietară a bunului litigios, obligând pârâtul să i-l restituie.

8. Această sentință a fost confirmată în apelul părții pârâte printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă a Tribunalului județean Timiș din 22 februarie 1999.

9. La 28 și 30 ianuarie 1997 și 1 aprilie 1997, Consiliul municipal Timișoara a vândut, în temeiul legii nr. 112/1995, trei din apartamentele situate în imobilul litigios, precum și terenul aferent, lui B., D., și K. care le ocupau în calitate de chiriași.

10. La 7 iunie 1999 reclamanta a sesizat Judecătoria Timișoara cu o acțiune în anulare a celor trei contracte de vânzare încheiate de stat cu B., D., și K. invocând că erau lovite de nulitate absolută din moment ce bunul fusese luat ilegal de către stat în temeiul decretului de naționalizare nr. 92/1950 și că i se recunoscuse calitatea de proprietară prin sentința Judecătoriei Timișoara din 11 noiembrie 1996.

11. Printr-o sentință din 4 noiembrie 1999, instanța a respins acțiunea reclamantei, pe motiv că sentința din 11 noiembrie 1996 care îi recunoscuse calitatea de proprietară nu era opozabilă lui B., D., și K., care nu fuseseră părți pârâte în acțiunea în revendicare înaintată de reclamantă în fața instanțelor naționale.

12. Printr-o hotărâre din 5 mai 2000 Tribunalul județean Timiș a admis apelul reclamantei și a constatat că cele trei contracte de vânzare încheiate de stat cu B., D., și K. fuseseră lovite de nulitate absolută. El a ordonat radierea, din registrul funciar, a dreptului de proprietate a respectivilor terți și reînscrierea dreptului de proprietate al reclamantei.

13. Printr-o hotărâre definitivă din 17 aprilie 2001, Curtea de Apel Timișoara a admis recursul părților pârâte, a casat hotărârea pronunțată în apel și a respins acțiunea reclamantei. Ea a considerat că contractele de vânzare încheiate de stat cu B., D., și K. erau valide, făcând să prevaleze buna credință a cumpărătorilor.

14. În 2001, în temeiul legii nr. 10/2001 asupra restituirii bunurilor naționalizate abuziv (« legea 10/2001 »), reclamanta a depus la Primăria din Timișoara o cerere de reparație a privării de proprietate suferită din cauza vânzării, de către stat, a bunului său foștilor chiriași. Din dosar reiese că nici până astăzi autoritățile competente nu au dat curs acestei cereri.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

15. Dispozițiile legale și jurisprudența internă pertinente sunt descrise în Hotărârile *Străin și alții împotriva României* (nr. 57001/00, paragrafele 19-26, 21 iulie 2005), *Păduraru împotriva României* (nr. 63252/00, paragrafele 38-53, 1 decembrie 2005), *Porteanu împotriva României* (nr. 4596/03, paragrafele 21-24, 16 februarie 2006) și *Radu împotriva României* (nr. 13309/03, paragrafele 18-20, 20 iulie 2006).

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a [art. 1](#) din Protocolul nr. 1

16. Reclamanta se plânge că a suferit o atingere adusă dreptului său la respectarea bunurilor sale din cauza imposibilității de a beneficia de imobilul al cărui proprietar a fost recunoscută că este printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă, imposibilitate ce decurge din vânzarea de către stat a imobilului litigios terților care îl ocupau în calitate de chiriași. Ea invocă [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 care prevede următoarele:

"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor."

A. Asupra admisibilității

17. Guvernul invocă inadmisibilitatea acestei plângeri pentru nerespectarea termenului de șase luni în măsura în care cererea a fost introdusă la 2 aprilie 2002 în condițiile în care ultima decizie internă definitivă a fost pronunțată de Curtea de Apel din Timișoara la 17 aprilie 2001.

18. Reclamanta subliniază că și astăzi ea este încă privată de beneficierea de dreptul său de proprietate recunoscut printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă.

19. Curtea amintește că în temeiul [art. 35](#) alin. 1 din Convenție, ea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de atac interne și în termen de șase luni de la data hotărârii interne definitive. Atunci când încălcarea invocată constă într-o situație continuă, termenul de șase luni nu începe să curgă decât începând din momentul în care această situație continuă se încheie (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Hornsby împotriva*

Greciei, Hotărârea din 19 martie 1997, *Colecție de hotărâri și decizii* 1997-II, p.508, paragraful 35 și *Marinakos împotriva Greciei* (decizie) nr. 49282/99, 29 martie 2000).

20. Curtea consideră fără dificultate că imposibilitatea invocată de reclamantă de a beneficia, de câțiva ani, de dreptul său de proprietate recunoscut totuși printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă, reprezintă o situație continuă. Simplul fapt că ea a încercat – fără succes – să pună capăt situației cerând, pe calea unei acțiuni în justiție, anularea contractelor de vânzare încheiate de stat cu chiriașii nu poate schimba această constatare de fapt. Nici până astăzi, reclamantei nu i s-a restituit bunul litigios, nici nu a primit vreo despăgubire la nivelul valorii de piață a acestuia, cererea pe care ea a înaintat-o în acest sens pe baza legii nr. 10/2001 fiind încă în curs în fața autorităților însărcinate să aplice legea. Termenul de șase luni prevăzut de [art. 35](#) alin. 1 din Convenție nu este deci aplicabil.

21. Curtea constată de asemenea că plângerea nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară deci admisibilă.

B. Asupra fondului

22. Guvernul subliniază dificultățile legate de reglementarea problemei imobilelor naționalizate și face o prezentare a legilor adoptate ulterior de stat după 1989 în materie. El consideră că ultima reformă în materie, și anume Legea nr. 247/2005, prevede că, în cazul în care restituirea imobilului nu este posibilă, despăgubirea se va face prin emiterea de titluri de participație la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*) la nivelul valorii bunului stabilită prin expertiză. Guvernul concluzionează că despăgubirea prevăzută de legislația română răspunde cerințelor [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 și că

întârzierea înregistrată în acordarea despăgubirilor reclamantei nu ar fi de natură să întrerupă echilibrul just de păstrat între interese.

23. Reclamanta contestă argumentele Guvernului. Menționând abuzurile autorităților, care i-au vândut bunul naționalizat ilegal în ciuda legislației naționale care interzicea vânzarea acestui tip de bunuri, ea consideră că despăgubirea pe care Guvernul o lasă să se întrevadă nu constituie o reparație efectivă, având în vedere în special lipsa oricărei indicații în privința termenului în care aceasta ar putea interveni.

24. Curtea amintește că a considerat deja că vânzarea de către stat a unui bun al altuia unor terți de bună credință, chiar atunci când era anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al altuia, reprezintă o privare de bun. O asemenea privare, combinată cu lipsa totală a despăgubirii, este contrară [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 (*Străin și alții* citat anterior, paragrafele 39, 43 și 59).

25. În plus, în cauza *Păduraru* citată anterior, Curtea a constatat că statul și-a încălcat obligația de a reacționa în timp util și coerent față de chestiunea de interes general care constituie restituirea sau vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în temeiul decretelor de naționalizare. Ea a considerat de asemenea că incertitudinea generală creată astfel s-a repercutat asupra reclamantului, care s-a aflat în imposibilitatea de a recupera ansamblul bunului său în condițiile în care beneficia de o hotărâre definitivă care condamna statul să i-l restituie (*Păduraru* citat anterior, paragraful 112).

26. În speță, Curtea nu are nici-un motiv să se îndepărteze de jurisprudența citată anterior, situația de fapt fiind practic aceeași. Ea constată că vânzarea de către stat a bunului reclamantei în baza legii nr. 112/1995, care nu permitea, totuși, să se vândă bunurile naționalizate ilegal, împiedică – și astăzi – interesata să beneficieze din plin de

dreptul său de proprietate recunoscut prin hotărâre definitivă și irevocabilă. În plus trebuie constatat că nicio despăgubire nu i-a fost acordată pentru această privare: deși a depus în 2001 cereri de restituire a bunului său în temeiul Legii nr. 10/2001, completată între timp de Legea nr. 247/2005, reclamanta nu a obținut, de atunci, nici restituirea bunului litigios, nici despăgubirea la nivelul valorii de piață a acestuia.

27. Deși Guvernul menționează că i se permite să obțină titluri de participație la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*) la nivelul valorii bunului stabilită prin expertiză, Curtea reiterează constatarea sa anterioară conform căreia *Proprietatea* nu funcționează în prezent într-un mod susceptibil să ajungă la acordarea efectivă a unei despăgubiri reclamantei (a se vedea, printre altele, cauzele *Radu* citată anterior și *Ruxandra Ionescu împotriva României*, nr. 2608/02, 12 octombrie 2006). În plus, nici legea nr. 10/2001, nici legea nr. 247/2005 de modificare a acesteia nu iau în calcul prejudiciul suferit din cauza lipsei prelungite a despăgubirii persoanelor care, la fel ca reclamanta, s-au aflat în imposibilitatea de a beneficia de bunurile lor restituite în baza unei sentințe definitive (a se vedea, *mutatis mutandis*, cauza *Porteanu* citată anterior, paragraful 34).

28. În consecință, Curtea consideră că nebeneficierea de dreptul de proprietate al reclamantei asupra imobilului său vândut de către stat terților care îl ocupau în calitate de chiriași, combinată cu lipsa totală a despăgubirii de peste opt ani, au făcut-o să sufere o sarcină disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor sale garantat de [art. 1](#) din Protocolul nr. 1.

29. Prin urmare această dispoziție s-a încălcat în speță.

II. Asupra pretensei încălcări a [art. 6](#) alin. 1 din Convenție

30. Reclamanta se plânge că vânzarea de către autorități, a apartamentelor imobilului său, confirmată de Curtea de Apel din Timișoara la 17 aprilie 2001, a condus la imposibilitatea executării hotărârii definitive și irevocabile din 22 februarie 1999 a Tribunalului județean Timiș care ordonase statului să i le restituie. Ea invocă [art. 6](#) alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele:

"Orice persoană are dreptul la judecarea echitabilă a cauzei sale (...) de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)"

A. Asupra admisibilității

31. Curtea constată de asemenea că plângerea nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară deci admisibilă.

B. Asupra fondului

32. Curtea consideră, ținând cont de concluziile sale ce figurează la paragrafele de mai sus, că nu trebuie să statueze asupra fondului acestei plângeri (a se vedea, între altele, *Dimitrie Dan Popescu împotriva României*, nr. 21397/02, Hotărârea din 14 martie 2006, paragraful 32, *Pais împotriva României*, nr. 4738/04, Hotărârea din 21 decembrie 2006, paragraful 39 și, *mutatis mutandis*, *Latino împotriva Italiei* [GC], nr. 33158/96, paragraful 25, CEDO 1999-I, *Zanghi împotriva Italiei*, Hotărârea din 19 februarie 1991, seria A nr. 194-C, p. 47, paragraful 23, și *Biserica Catolică din Caneea împotriva Greciei*, Hotărârea din 16 decembrie 1996, Colecția 1997-VIII, paragraful 50).

II. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

33. În conformitate cu art. 41 din Convenție, *"În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă."*

A. Prejudiciu

34. Reclamanta cere restituirea imobilului al cărui proprietar a fost recunoscută prin decizia definitivă din 22 februarie 1999 sau, în lipsa acesteia, cu titlu de prejudiciu material, acordarea unei sume reprezentând valoarea actuală a acestuia. Ea oferă în acest sens un raport de expertiză tehnică imobiliară conform căruia valoarea actuală a bunului se ridică la 160.000 euro. Ea cere de asemenea 15.000 euro cu titlu de prejudiciu moral pentru frustrarea și suferințele cauzate de ingerința statului în dreptul său de proprietate.

35. În privința cererii privind prejudiciul material, Guvernul consideră că valoarea de piață a bunului litigios este de 102.564 euro și supune atenției un raport de expertiză în acest sens. În privința cererii privind prejudiciul moral, Guvernul consideră că prejudiciul invocat ar fi suficient compensat în cazul unei constatări a încălcării.

36. Curtea amintește că o decizie de constatare a unei încălcări implică pentru statul pârât obligația juridică conform Convenției de a pune capăt încălcării și de a-i elimina consecințele. Dacă dreptul intern nu permite să se elimine decât imparțial consecințele acestei încălcări, articolul 41 din Convenție conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții vătămate prin actul sau omisiunea în legătură cu care s-a constatat o încălcare a Convenției. În exercitarea acestei puteri, ea dispune de o anumită latitudine; adjectivul « echitabil » și partea din frază « dacă e cazul » stau mărturie în acest sens.

37. Printre elementele luate în considerație de Curte, atunci când statuează în materie, figurează prejudiciul material, adică pierderile efectiv suferite ca o consecință directă a încălcării invocate și prejudiciul moral, adică reparația stării de neliniște, a neplăcerilor și incertitudinilor rezultate din această încălcare, precum și alte prejudicii nemateriale (a se vedea, printre altele, *Ernestina Zullo împotriva Italiei*, nr. 64897/01, paragraful 25, 10 noiembrie 2004).

38. Curtea consideră în circumstanțele speței, că restituirea imobilului situat la nr. 1 în Calea Martirilor din Timișoara, format din patru apartamente și din terenul aferent, ar pune pe cât posibil reclamanta într-o situație echivalând cu cea în care s-ar afla dacă cerințele [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost încălcate.

39. Dacă statul pârât nu va proceda la această restituire în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, Curtea decide că va trebui să plătească interesatei, pentru prejudiciul material, o sumă corespunzătoare valorii actuale a imobilului în cauză. Ținând cont de informațiile de care dispune asupra prețurilor pieții imobiliare locale și de elementele oferite de părți, Curtea estimează valoarea de piață actuală a bunului la 153.000 euro.

40. Curtea consideră în fine că atingerea gravă adusă dreptului reclamantei la respectarea bunurilor sale nu ar putea fi suficient compensată prin simpla constatare a încălcării [art. 1](#) din Protocolul nr. 1. Statuând în echitate, ea îi acordă suma de 6.000 euro cu titlu de repație a prejudiciului moral suferit.

B. Costuri și cheltuieli

41. Reclamanta solicită 3.600 euro reprezentând onorariile avocatului care a reprezentat-o în procedura în fața Curții, așa cum reiese dintr-o notă de onorariu pe care a prezentat-o la grefa Curții.

42. Guvernul consideră că suma cerută este excesivă și subliniază că reclamanta nu a prezentat un act doveditor detaliat asupra activităților desfășurate în speță de reprezentantul său.

43. Curtea a apreciat cererea în lumina principiilor ce reies din jurisprudența sa (Hotărârile *Nikolova împotriva Bulgariei* [GC], nr. 31195/96, paragraful 79, CEDO 1999-II, *Öztürk împotriva Turciei* [GC], nr. 22479/93, paragraful 83, CEDO 1999-VI, și *Witold Litwa împotriva Poloniei*, nr. 26629/95, paragraful 88, CEDO 2000-III). Curtea acceptă că interesata a făcut cheltuieli pentru a pune capăt încălcării Convenției la nivel european. Ținând cont totuși de gradul relativ redus al complexității prezentei cauze, care urmează o jurisprudență stabilită deja (paragrafele 23-26 de mai sus), ea găsește excesive cheltuielile de reprezentare revendicate cu acest titlu. Statuând în echitate, conform art. 41 din Convenție, Curtea consideră rezonabil să aloce interesatei 1.600 euro drept costuri și cheltuieli.

C. Majorări de întârziere

44. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

- 1. declară cererea admisibilă;*
- 2. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1;*
- 3. hotărăște că nu trebuie examinat în fond capătul de cerere întemeiat pe art. 6 alin. 1 din Convenție;*
- 4. hotărăște:*
 - a) că statul pârât trebuie să restituie reclamantului imobilul litigios compus din patru apartamente și din terenul aferent situat la nr. 1 în Calea Martirilor din Timișoara, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu [art. 44](#) alin. 2 din Convenție;*
 - b) că în caz de nerestituire statul pârât trebuie să plătească reclamantei în același termen de 3 luni, 153.000 euro (una sută cinci zeci și trei mii euro) pentru prejudiciul material, plus orice sumă datorată cu titlu de impozit;*
 - c) că statul pârât trebuie să plătească de asemenea reclamantei 6.000 euro (șase mii euro) pentru prejudiciul moral și 1.600 euro (una mie șase sute euro) drept costuri și cheltuieli;*
 - d) că sumele respective vor fi convertite lei noi românești (RON) la rata de schimb din ziua plății;*
 - e) că, începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, suma va fi majorată cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;*
- 5. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.*

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 26 aprilie 2007, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupančič,

președinte

Santiago Quesada,

grefier